

Sygn. akt VIII Ca 506/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 grudnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Toruniu VIII Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Hanna Matuszewska (spr.)
Sędziowie:	SSO Katarzyna Borowy SSO Jadwiga Siedlaczek
Protokolant:	st. sekr. sąd. Izabela Bagińska

po rozpoznaniu w dniu 3 grudnia 2014 r. w Toruniu

na rozprawie

sprawy z powództwa *J. T.*

przeciwko (...)w N. (...)z siedzibą w W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Toruniu

z dnia 29 maja 2014 r.

sygn. akt I C 2622/13

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 300 zł (trzysta złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu w postępowaniu odwoławczym.**

Sygn. akt VIII Ca 506/14

UZASADNIENIE

Powód J. T. domagał się zasądzenia od (...)w N.(...)z siedzibą w W. kwoty 2.617,51 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 24 stycznia 2013r. tytułem odszkodowania.

Wyrokiem z dnia 29 maja 2014 r. Sąd Rejonowy w Toruniu:

I. zasądził od pozwanego na rzecz J. T. kwotę 2.617,51 zł wraz z odsetkami ustawowymi do dnia 24 stycznia 2013 r. do dnia zapłaty;

II. zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1.248 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

III. przyznał biegłemu S. D. kwotę 117,97 zł tytułem wynagrodzenia;

IV. nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Toruniu kwotę 101,05 zł tytułem wydatków tymczasowo wyłożonych przez Skarb Państwa – Sąd Rejonowy w Toruniu.

Podstawą tego orzeczenia były następujące ustalenia: w dniu 24 grudnia 2013 r. samochód osobowy powoda V. (...) został uszkodzony w wyniku kolizji z winy kierującego ubezpieczonego u pozwanego w zakresie odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych. W toku postępowania likwidacyjnego pozwany dokonał kalkulacji naprawy pojazdu i ustalił wysokość szkody na kwotę 1.566,65 zł, którą wypłacił powodowi. Na podstawie opinii biegłego Sąd ustalił, że naprawa przedmiotowego pojazdu w autoryzowanej stacji obsługi z użyciem tzw. części zamiennych z logo producenta pojazdu I typu określonych przez Rozporządzenie Komisji Europejskiej nr 1400/2002 (GVO) jest w stanie przywrócić jego sprawność techniczną i walory estetyczne, dotyczy to również naprawy w dobrych warsztatach nieautoryzowanych oraz naprawy z użyciem części zamiennych PC/PT. Koszt naprawy pojazdu powoda w autoryzowanej stacji obsługi z zastosowaniem części oryginalnych z logo producenta (typ I części GVO) wynosi 4.350,34 zł, natomiast w dobrym nieautoryzowanym warsztacie 4.187,98 zł. W odniesieniu do uszkodzonych elementów nie występują zamienniki z II kategorii dyrektywy GVO. Koszt naprawy pojazdu powoda z zastosowaniem nowych części zamiennych z grupy PC/PT w dobrym nieautoryzowanym warsztacie wynosi 2.663,41 zł. Naprawa pojazdu częściami I typu nie doprowadzi do wzrostu wartości pojazdu w porównaniu z jego wartością sprzed zdarzenia. Dokonanie naprawy pojazdu zgodnie z technologią producenta oraz z użyciem nowych części zamiennych z grupy PC/PT nie powoduje ubytku wartości pojazdu. Części z grupy PC/PT nie są częściami oryginalnymi.

Spór między stronami dotyczył wysokości szkody, przy czym sporny był nie zakres uszkodzeń pojazdu, lecz rodzaj i cena materiałów użytych do jego naprawy oraz stawki robocizny. Sąd I instancji zaznaczył, że odszkodowanie ma pozwolić na naprawienie pojazdu w zakresie niezbędnym do przywrócenia stanu sprzed powstania szkody, wykluczając jednocześnie możliwość wzbogacenia się poszkodowanego. Dochodzona kwota, pozwalająca na naprawienie szkody może zostać zakwestionowana tylko wtedy, gdy chodzi o dokonanie „ulepszeń” które nie istniały przed wypadkiem, bądź gdyby prowadziło to do zwiększenia wartości pojazdu w relacji do wartości sprzed wypadku. Sąd podkreślił, że decyzja o naprawie przy użyciu części oryginalnych jest prawem poszkodowanego, a nie wyborem wykraczającym poza obowiązek odszkodowawczy. Różnica pomiędzy częściami oryginalnymi a pozostałymi częściami zamiennymi nie sprowadza się wyłącznie do widocznego logo producenta na tych pierwszych. W sytuacji, gdy powód domaga się zastąpienia części uszkodzonych i nie nadających się do użytku częściami nowymi i sprawnymi, nie może być mowy o jego wzbogaceniu.

Pozwany zaskarżył powyższy wyrok w pkt. I w części uwzględniając powództwo ponad 1.096,76 zł oraz w pkt. II i IV, zarzucając naruszenie:

1. art. 233 § 1 k.p.c. przez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego i pominięcie, że zgodnie z opinią biegłego naprawa pojazdu przy użyciu części zamiennych oznaczanych symbolem PC/PT byłaby porównywalna i tak samo wysoka jak przy użyciu części wyłącznie oryginalnych oznaczonych logo producenta,

2. art. 822 § 1 k.c., art. 361 § 1 k.c. i art. 363 § 1 k.c. przez uznanie, że pozwany zobowiązany jest do zapłaty odszkodowania wyliczonego jako koszty naprawy samochodu przy użyciu wyłącznie części oryginalnych oznaczonych logo producenta, pomimo że zgodnie z opinią biegłego przywrócenie pojazdu do stanu sprzed szkody możliwe jest również przy wykorzystaniu części zamiennych oznaczonych symbolem. PC/PT, a koszt takiej naprawy jest niższy od kosztu przyjętego przez sąd.

Wniósł o zmianę wyroku i oddalenie powództwa w zakażonej części oraz o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego, ewentualnie o jego uchylenie w tej części i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o jej oddalenie oraz o zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy zważył co następuje.

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie, a podniesione w niej zarzuty były nieuzasadnione.

Ustalenia faktyczne Sądu I instancji są prawidłowe, znajdują pełne odzwierciedlenie w zgromadzonym materiale dowodowym ocenionym starannie i wnikliwie, bez naruszenia granic swobodnego uznania sędziowskiego (art. 233 § 1 k.p.c.), w związku z czym Sąd Okręgowy przyjmuje je za własne i czyni podstawą swego rozstrzygnięcia. Analiza uzasadnienia apelacji prowadzi do wniosku, że w istocie skarżący w ramach zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. nie podważa jakichkolwiek konkretnych okoliczności zawartych w części faktograficznej zaskarżonego wyroku, lecz kwestionuje prawidłowość zastosowania prawa materialnego tj. art. 363 § 1 k.c. w zw. z art. 361 § 2 k.c. poprzez określenie wysokości odszkodowania według cen części oryginalnych.

W świetle art. 34 ust. 1 i art. 36 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 392 ze zm.) odpowiedzialnością ubezpieczyciela co do zasady rządzą reguły dotyczące odpowiedzialności odszkodowawczej posiadacza pojazdu lub kierującego pojazdem, w tym ogólne przepisy o wynagrodzeniu szkody - art. 361-363 k.c.), z tą jednak różnicą, że w ramach odpowiedzialności z ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych wyłącznym sposobem naprawienia szkody jest **odszkodowanie pieniężne**. Nie budzi wątpliwości, że skoro odszkodowanie pieniężne ma pełnić taką samą funkcję jak przywrócenie do stanu poprzedniego, to wysokość tego odszkodowania powinna pokryć wszystkie **celowe i ekonomicznie uzasadnione wydatki niezbędne dla przywrócenia stanu poprzedniego uszkodzonego pojazdu**.

Przywrócenie stanu poprzedniego uszkodzonego pojazdu wiąże się z reguły z koniecznością wymiany niektórych jego elementów, które uległy zniszczeniu. W uchwale 7 sędziów SN z dnia 12 kwietnia 2012 r. III CZP 80/11 (Biuletyn SN 2012/4) przesądzono, że zakład ubezpieczeń zobowiązany jest na żądanie poszkodowanego do wypłaty, w ramach odpowiedzialności z tytułu ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu mechanicznego, odszkodowania obejmującego **celowe i ekonomicznie uzasadnione koszty nowych części i materiałów służących do naprawy uszkodzonego pojazdu**. Odszkodowanie powinno być ustalone w kwocie, która zapewnia przywrócenie pojazdu do stanu sprzed zdarzenia wyrządzającego szkodę **jako całości**.

Problem w niniejszej sprawie sprowadza się natomiast do kwestii czy odszkodowanie za szkodę w pojeździe mechanicznym, w którym w następstwie kolizji uszkodzeniu uległy części oryginalne i zachodziła konieczność ich wymiany na nowe, powinno być ustalone **według cen części oryginalnych** pochodzących bezpośrednio od producenta pojazdu.

Skrótowo należy przypomnieć, że z chwilą liberalizacji rynku usług motoryzacyjnych za sprawą wejścia w życie rozporządzenia Komisji (WE) Nr 1400/2002 z dnia 31 lipca 2002 r. w sprawie stosowania art. 81 ust. 3 Traktatu do kategorii porozumień wertykalnych i praktyk uzgodnionych w sektorze motoryzacyjnym (Dz. Urz. UE L 2002.203.30, z dnia 1 sierpnia 2002 r.) oraz implementującego je rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 stycznia 2003 r. w sprawie wyłączenia określonych porozumień wertykalnych w sektorze pojazdów samochodowych spod zakazu porozumień ograniczających konkurencję (Dz. U. 2003 r. Nr 38 poz. 329) wśród ubezpieczycieli wykształciła się praktyka ustalania wysokości odszkodowania za szkodę w pojeździe według cen **części nieoryginalnych**, nawet jeśli uszkodzeniu uległy części oryginalne pochodzące bezpośrednio od producenta pojazdu, a poszkodowany nie wyraził zgody na ustalenie świadczenia odszkodowawczego według cen części alternatywnych. Unormowania tych

rozporządzeń obowiązujących **do dnia 31 maja 2010 r.**, których odpowiednikami są unormowania rozporządzenia Komisji (UE) Nr 461/2010 z dnia 27 maja 2010 r. w sprawie stosowania art. 101 ust. 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do kategorii porozumień wertykalnych i praktyk uzgodnionych w sektorze pojazdów silnikowych (Dz. Urz. UE L 2010.129.52 z dnia 28 maja 2010 r. - dalej „rozporządzenie 461/2010”) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 8 października 2010 r. w sprawie wyłączenia określonych porozumień wertykalnych w sektorze pojazdów samochodowych spod zakazu porozumień ograniczających konkurencję (Dz. U. 2010 r. Nr 198 poz. 1315) umożliwiły nabywanie części „**o porównywalnej jakości.**”

W związku z tym wątpliwości zaczął budzić zakres obowiązku ubezpieczyciela odnośnie do pokrywania kosztów naprawienia szkody ze względu na rodzaj użytych części. W tym aspekcie trzeba przede wszystkim podkreślić, że zawarte w wymienionych rozporządzeniach definicje, różnicujące rodzaje części zamiennych, zostały określone **na potrzeby tych aktów prawnych**, a nie systemu naprawienia szkody podlegającego zasadom art. 361 i 363 k.c. **Nie mogą być zatem traktowane jako upoważniające ubezpieczyciela do powołania się na możliwość zwolnienia się z obowiązku naprawienia szkody przez zapłatę równowartości części „o porównywalnej jakości” z częściami oryginalnymi.** Tytułem uzupełnienia należy wskazać, że przepisy rozporządzeń - jak wskazuje się w doktrynie i orzecznictwie sądów powszechnych - zmierzają do zapewnienia większej konkurencji na rynku kupna i sprzedaży części zamiennych oraz na rynku usług naprawy i konserwacji pojazdów, i w tym celu przewidują m.in. zakaz porozumień - uzgodnionych między producentami pojazdów a autoryzowanymi dystrybutorami (warsztatami) albo między producentami pojazdów a dostawcami części zamiennych - ograniczających możliwość dostarczania części zamiennych niezależnym warszatom lub dystrybutorom albo ostatecznym użytkownikom, zakaz porozumień ograniczających uprawnienia dystrybutora lub autoryzowanego warsztatu do zaopatrywania się w oryginalne części zamienne lub części zamienne o porównywalnej jakości u przedsiębiorców innych niż dostawca oraz zakaz porozumień między producentem pojazdów a dostawcą komponentów do pierwotnego montażu tych pojazdów, ograniczających możliwość dostawcy do umieszczania swojego znaku towarowego (znaku firmowego, logo) na dostarczanych komponentach lub częściach zamiennych. Uregulowania te jak już zaznaczono dotyczą jedynie wymienionych w nich porozumień i w żaden sposób **nie ograniczają praw poszkodowanego do żądania ustalenia odszkodowania z uwzględnieniem cen części oryginalnych** (por. uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2013 r., III CZP 85/11, OSNC 2013/3/37).

Rozstrzygając tę kwestię należy zatem przyjąć za punkt wyjścia, że zasadą powinno być ustalanie odszkodowania według części oryginalnych. Z założenia bowiem wykorzystanie właśnie takich części zapewnia przywrócenie pojazdowi stanu poprzedniego **pod wszystkimi istotnymi względami.** Stanowisko takie jest dominujące w judykaturze i znajduje swój wyraz także w orzecznictwie Sądu Okręgowego w Toruniu. W konsekwencji, w sprawie o odszkodowanie za szkodę w pojeździe mechanicznym, gdy w następstwie kolizji uszkodzeniu uległy części oryginalne i zachodzi konieczność ich wymiany na nowe, poszkodowanemu co do zasady powinno przysługiwać **prawo do odszkodowania ustalonego według cen części oryginalnych** pochodzących bezpośrednio od producenta pojazdu. Uprawnienie to jest **niezależne** od wieku pojazdu, stanu jego wyeksploatowania i faktu, że w obrocie dostępne są również tzw. części alternatywne, a więc najogólniej je określając - części zamienne nie będące częściami oryginalnymi, w tym tzw. części PT/PC - o jakości porównywalnej do oryginalnych, a więc nie niższej pod względem parametrów technicznych. Dzięki bowiem naprawie dokonanej z wykorzystaniem **części oryginalnych** stan samochodu jest - pod względem technicznym, użytkowym, trwałości i estetyki - **najbardziej zbliżony** do jego stanu sprzed kolizji (oczywiście jeśli pojazd ten uprzednio posiadał zamontowane części oryginalne bezpośrednio pochodzące od producenta pojazdu), co odpowiada zasadzie pełnego odszkodowania.

Reguła ta nie jest jednak bezwzględna. Nie ulega wątpliwości, że celowym i ekonomicznie uzasadnionym naprawieniem szkody jest zamontowanie części oryginalnych, w przypadku pojazdu nowego, objętego jeszcze gwarancją producenta, który wymaga, by naprawy gwarancyjne były dokonywane wyłącznie przy użyciu części oryginalnych dostarczanych przez producenta. Również szczególny interes ekonomiczny poszkodowanego może

uzasadniać naprawę wyłącznie przy użyciu części oryginalnych, zwłaszcza gdy uszkodzony pojazd był dotychczas serwisowany i naprawiany jedynie przy wykorzystaniu takich właśnie części, a kontynuacja tzw. historii serwisowej w oczywisty sposób wpłynie na jego wartość handlową. Jak jednak zasygnalizował Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia III CZP 85/11, w praktyce może wystąpić sytuacja, w której przedstawiona argumentacja nie znajdzie zastosowania. Dla pełnej kompensaty szkody nie będzie potrzeby wykorzystania części oryginalnych np. wówczas, gdy zniszczona część była już przedmiotem wielokrotnych napraw, lub w przypadku części o prostej konstrukcji, które bez uszczerbku dla jakości mogą być w pełnym zakresie zastąpione częściami nieoryginalnymi, lub gdy zniszczona część oryginalna była do tego stopnia wyeksploatowana technicznie, że nowa część z porównywalnej jakości, będzie miała większą wartość techniczną. Teza ta została sformułowana in abstracto, zatem może okazać się, że w konkretnych okolicznościach również w takich stanach faktycznych, z uwagi na szczególne okoliczności lub interes właściciela pełna kompensata szkody będzie możliwa tylko przy zastosowaniu części oryginalnych.

W świetle przedstawionych rozważań należy przyjmować jako punkt wyjścia, że dla pełnej restytucji **uzasadnione jest ustalenie odszkodowania przy odwołaniu się do cen części oryginalnych**. Przesłanki uprawniające do wypłacenia odszkodowania według cen części alternatywnych, należy traktować jako **wyjątki od reguły**. Z tej przyczyny ciężar dowodu, że w danych okolicznościach faktycznych szkoda może zostać w pełni naprawiona przez wypłatę wartości cen części alternatywnych, obciąża ubezpieczyciela.

Oceniając z tej perspektywy przebieg niniejszego procesu należy przypomnieć, że pozwany ubezpieczyciel w odpowiedzi na pozew wniósł o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego na okoliczność ustalenia, jakie części w samochodzie powoda zostały uszkodzone (oryginalne czy zamienniki), jaki był ich stan eksploatacyjny na dzień powstania szkody, w tym czy pojazd przed szkodą przechodził naprawy obejmujące te części i jaka była jakość tych napraw (k. 15). Przesądzenie tych kwestii zgodnie ze stanowiskiem pozwanego mogłoby, hipotetycznie, prowadzić do określenia kwoty odszkodowania na niższym poziomie, przede wszystkim przez jego skalkulowanie według cen części alternatywnych (PC/PT). Teza postanowienia dowodowego Sądu I instancji została ujęta jednak w sposób bardziej ogólny i sprowadziła się do ustalenia zakresu uszkodzeń pojazdu powoda (k. 43). Biegły sądowy z dziedziny techniki samochodowej i ruchu drogowego S. D. ustalił, zgodnie z tą tezą dowodową, że w przedmiotowym pojeździe w wyniku kolizji powstały uszkodzenie poszycia tylnego zderzaka, listwy zderzaka oraz spojlera, kwalifikujące te elementy do wymiany i lakierowania (k. 49 i nast. akt). Pozwany, zastępowany w procesie przez fachowego pełnomocnika, nie wnosił o rozszerzenie tezy dowodowej; nie ustosunkował się również do sporządzonej opinii, w szczególności nie żądał jej uzupełnienia czy uszczegółowienia, ani dopuszczenia kolejnego dowodu z opinii biegłego celem wyjaśnienia m.in. jaki był stopień wyeksploatowania uszkodzonych części i czy były poddawane wcześniejszym naprawom (por. protokół rozprawy z 26 maja 2014 r k. 101v).

W tej sytuacji ocena biegłego, że zarówno przy zastosowaniu części oryginalnych jak i części zamiennych (PT/PC) jakość naprawy będzie wysoka i porównywalna, jest niewystarczająca do określenia odszkodowania według cen tych ostatnich. Nie zostały wykazane żadne szczególne względy, dla których na dalszy plan miałoby zejść uprawnienie poszkodowanego do wyboru sposobu naprawy. Istotne jest także, że według biegłego naprawa częściami oryginalnymi nie doprowadziłaby do wzrostu pojazdu w porównaniu ze stanem sprzed kolizji (k. 52 akt).

Reasumując pozwany nie wykazał, że w konkretnych okolicznościach faktycznych dla przywrócenia stanu poprzedniego zgodnie z art. 363 § 1 k.c. wystarczające będzie zamontowanie części alternatywnych porównywalnej jakości, ani że odszkodowanie odpowiadające cenie części oryginalnych doprowadzi do wzbogacenia powoda.

Z tych względów Sąd Okręgowy oddalił apelację (art. 385 k.p.c.) oraz zasądził na rzecz powoda od pozwanego koszty zastępstwa w postępowaniu odwoławczym w kwocie 300 zł (art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. i § 6 pkt 3 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu, t.j.Dz.U. z 2013 r. poz. 490).